

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

902.6

Szerző: *Békegy Béla*

Hely

Cím: *Budapest már a kőkorszakban is lakott hely és kultúrgócypont volt*

Idő

"1936"

Forrás: *Függetlenség*

Személy

Bpest

1936 VII. 12

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Árpád sírjának keresése közben derült ki, hogy Budapest már a kőkorszakban is lakott hely és kultúrgócypont volt

Hiába, kezd divatba jönni a mult. Ujra kezd értéket jelenteni az ósíség. Nemcsak az egyes emberek, hanem községek, városok, népek is az „ősök” felé fordítják tekintetüket, tudni akarván: kikből lettünk, hogyan lettünk, honnan jöttünk?... Mert a felelet talán ezt is megmondja, hogy mivé lehetünk és hová megyünk?...

Budapest keresi az „őseit”

Budapest is keresi már az „őseit”. Egy kissé talán későn is, de van azért egy nyomós mentsége: századokig mással volt elfoglalva. No, meg aztán tanítómesterei nem fektettek nagy súlyt az ősök tiszteltetésére.

Nemcsak a hivatalos értelemben vett székesfőváros tesz meg minden tőle telhető Budapest felderítetlen multjának a szó szoros értelmében vett „kiásására”, hanem a polgárság is sokkal jobban érdeklődik e feladat iránt, mint bárki hinné. És nemcsak a hivatásos tudósok és régészek, hanem olyanok is, akik szerényen „laikusoknak” nevezik magukat, de annyit tudnak erről a kérdéstről, hogy az igazi laikusoknak táva marad a szájuk az elismeréstől és csodálkozástól.

Úszóhajók, mint történelem bűvár

Egy ilyen ember fogott meg a minap az utcán:

— Uram, olvastam a Függetlenségben azt a cikket, amelyben Óbuda újabban feltárt

római emlékeiről írt. Ezzel kapcsolatban szeretném valamire felhívni a figyelmét...

— Tessék, Eperjessy úr!... (Merthogy a illető Eperjessy Béla, a békeévek híres úszóhajónoka volt).

És Eperjessy valami szégyenlős zavartottsággal beszélni kezdett:

— Kérem, be kell vallanom, hogy én nemcsak a vízben szoktam „búvárkodni”. Műkedvelőmódra szeretek belemerülni néha a történelembe is. Izgatnak és vonzanak az ismeretlen mélységek. Így esett azután, hogy hosszabb idő óta érdeklődöm Budapest, illetve helyesebben: Buda történelme iránt. De őszintén bevallom, hogy engem nem a római, hanem a „magyar” Buda emlékei érdekelnek. És sokan vagyunk ilyenek. És sokan vannak olyanok is, akiket a lusta közöny és kényelmes fölényesség szinte mániákusoknak tart, mert Árpád sírját keresik. Pedig Árpád sírja egész biztosan a mai Budapest területén van és meg fogják találni, sőt talán már meg is találták...

Furcsán nézhettünk Eperjessyre ennél a kijelentésénél, mert ő magyarázólag tette hozzá:

— A tudomány nem szereti a hangos reklámot és a túlkorai publicitás talán zavarja is a munkájában. Ne csodálkozzék tehát azon, ha csak akkor áll elő az eredményeivel, ha kétséget kizáróan és százszázalékosan. De nagyon szeretném, ha eljönne velem egy kis „búvárkodásra” Garázdny Sándor nyugalmazott miniszteri tanácsoshoz, aki a székesfőváros támogatásával és megbízásá-

ból amatőr-alapon végzi az „Árpád-sírra” és általában az Árpád-korra vonatkozó kutatásokat...

Igy kerültünk Garády tanácsoshoz, aki a Fővárosi Képtár épületének egyik részében dolgozza fel az ásatások révén előkerült „leleteket”.

...és beszél a tudós...

És a kövek, csontok, bronzok, fegyverek, edények között megindul a beszélgetés Árpád sírjáról, amiként itt következik:

— Hála Istennek — mondja az ősz kutató —, ennek a problémának van már némi tudományos irodalma is, amely talán segítséget nyújt a megoldásához.

— Árpád sírjára vonatkozólag a legrégebbi utalást Anonymus krónikája nyújtja, amelynek 52. fejezete úgy szól, hogy:

Árpád vezér a 907. évben meghalt és egy patak forrásánál temették el, amely kömederben folyt le Attila városába és azon a helyen a magyarok megtérése után a boldogságos szűz Mária tiszteletére a fehérnek nevezett szentegyház épült.

— A későbbi adatok összevetésével bizonyítottan vehetjük tehát, hogy Árpád sírja és Fehéregyháza helyrajzilag azonosak, valamint azt is, hogy

a Fehéregyháza néven ismert székesegyház a mai Óbuda területén állott.

Hogy tényleg ott épült és az első keresztény Árpád-házi királyok idejében, az kitűnik a pécsváradai apátság alapító leveléből is.

— Az egészen pontos helyre nézve azonban nem maradt fenn megbízható adat, éppen ezért Óbuda különböző helyein keresték a tudósok. Eleinte magam is máshova tettem gondolatban, míg azután megállapodtam azon a helyen, ahol tényleg találtunk Árpád-kori épületelemeket és a 11—12. századból származó magyar csontvázakat. Ez a hely pedig a külső Bécsi-út kör-

nyéke, alig valamivel az Árpád-malom néven ismert épület mögött...

Csontvázak és épületmaradványok

Itt félbeszakítottuk a magyarázatot:

— Mondja csak, tanácsos úr, miből következteti, hogy az épületmaradványok és csontvázak tényleg az Árpádok korából valók?...

A tudós megbocsátóan mosolyog:

— Na, ennek a megállapítása igazán nem probléma a szakembereknek. Az építési technika és építészeti forma nyitott könyvként mutatja a kort. Igaz, hogy a romok közt sok „római” téglát és köveket is találtunk, de ezek úgy kerültek oda, mint sok óbudai vityilló falába: kéznél volt, felhasználták. Ami pedig a csontvázakat illeti, a temetkezés módjáról és tetemek mellett talált tárgyakról, fegyverekről, ékszerekről pontosan meg lehet állapítani a századot.

— Nézze például ezeket a halántékgyűrűket, amelyeket a síroknak találtunk. Ez határozottan ósmagyar motívum...

— És hány ilyen csontváz került eddig elő?

— Eddig tizenkettő. Részben egész, részben csontkult állapotban...

— Tehát?...

— Tehát a halottak számából, a sírok elhelyezéséből és a romok alakjából joggal tételhetem fel, hogy azon a helyen olyan templom vagy kápolna volt, amely a 11—12. században már ott állott...

— Megtalálták szóval a legendás Fehéregyházát?...

— Hohó, ezt nem állítom. Ezt nem merem határozottan állítani...

— Ezt nem értjük, tanácsos úr!...

— Abból, hogy ott templom volt és körülötte temető, még nem bizonyos, hogy az éppen a keresett Fehéregyháza. Az eddig feltárt épületelemek ugyanis nekem kicsinynek tűnnek fel ahhoz, hogy azon a helyen olyan reprezentáns plébániatemplomot képzeljek el, mint amilyent

a Honalapító sírja tiszteletére épített keresztény utódja.

— Egyszóval: várjuk be a további feltárásokat. A hely maga megfelel a leírásnak. Hisz a közelében levő malom területén is van egy forrás, sőt melegforrás. Az egész környék forrásbősége is támpont. Jó magam tizenkét forrást találtam a közelében...

— Az eddigiekből is megállapítható, hogy Óbuda területén fejlett keresztény-magyar kultúra volt?

A szenzáció

— Ide figyeljen, uram, most mondok valamit, ami a mai szótár szerint talán „szenzáció”-nak számít.

— Óbuda és Buda már a történelemelőtti időkben is „kultúrhely” volt.

Mindenesetre sűrűn lakott terület volt.

— Elárulom, hogy az ősmagyar időkre vonatkozó ásatások kőkorszakbeli leleteket is hoztak napvilágra.

Találtunk ősemberi tűzhelyeket hamuval, állati maradványokkal, szerszámokkal, dísz tárgyakkal...

Ezek egykorúak az ú. n. „bükki kultúrával”.

És már mutatja is a jáspis-nyílhegyeket, kőkéseket, csontszerszámokat, ékeket, bőrlyukasztókat, majd bronz és vastárgyakat.

— Igen, kérem — folytatja —, itt a neolithkortól a késő vaskorig mindig lakott telepek voltak.

Budapestnek nem kell szégyenkeznie az ősei miatt...

— Még a Tabán is kelta-település helye volt, ahogy az ottani leletek bizonyítják.

Nesze neked, Kelenföld!...

Ennél a pontnál nevetve meséli a tudós tanácsos, hogy a Tabán eredetileg — Kelenföld volt. Illetve így hívták valaha a Tabánt és ez a név később illetéktelenül szállt a mostani így nevezett területre. A Tabán területe ugyanis tele volt századokon, ezredeken át vad-tormával. Sőt, még most sem lehetett kiirtani. Ezért az első német telepesek, akik még az Árpádok korában jöttek Budára (s el is magyarosodtak),

Krenfeldnek, Tormaföldnek nevezték.

A Krenfeld később Kerenfeld, azután Kelenfeld, majd Kelenföld lett, ahogy az okmányok során át kimutatható... Elésik tehát egy legenda — Kelen vezérről...

A detektívfőnök is nyomozza Árpád sírját

Elmondja még Garády, hogy maga *Hetényi* Imre főkapitányhelyettes detektívfőnök is alapos kutatója és ismerője az Árpád-sír komplexumnak és hosszú idő óta óriási felkészültséggel és tudással „nyomozza” a honfoglaló pihenőhelyét. Hozzáteszi azonban:

— Őt pedig nem lehet így „kivallatni”, mint engem!...

Eperjessy Bélának tehát igaza volt. Érdekes és kell is foglalkozni „eleinkkel”. A mult ismerete és megbecsülése jelenti a jövőt.

Budapest nem méltatlan ősektől származott és ha Isten is úgy akarja, nemsokára nyilvánosságra kerül és agnoszkáltatik az ősök galériájának egyik legjelentősebb része,

a Honalapító sírja.

Különösen, ha már Hetényi is keresi!...

SZÉKELY BÉLA